

Međunarodno udruženje za kazneno pravo (AIDP) i Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu: povodom XX. međunarodnog kongresa za kazneno pravo

Poštovano čitateljstvo,

povodom jubilarnog XX. međunarodnog kongresa kaznenog prava Međunarodnog udruženja za kazneno pravo (AIDP), koji se ove godine održava u Rimu, u uvodniku ćemo se podsjetiti na nastanak, aktivnosti i rezultate te međunarodne znanstvene organizacije za kazneno pravo, kao i na važnu ulogu koju je u njezinom radu i aktivnostima imala hrvatska nacionalna grupa – Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu – te naši kaznenopravni stručnjaci.

a. Međunarodno udruženje za kazneno pravo (AIDP)

Međunarodno udruženje za kazneno pravo (*L'Association Internationale de Droit Pénal / International Association of Criminal Law: AIDP / IAPL*) najznačajnije je svjetsko udruženje kaznenopravnih stručnjaka.¹ AIDP je sljednik Međunarodnog saveza za kazneno pravo (*Union Internationale de Droit Pénal (UIDP) - Internationale Kriminalistische Vereinigung, IKV*), koji su još 1889. godine u Beču osnovala trojica važnih penalista: Franz von Liszt, Gérard van Hamel i Adolphe Prins.² U Prvom svjetskom ratu raspuštene su brojne nacionalne grupe UIDP-a, a njegovi su osnivači umrli tijekom ili odmah nakon rata, pa je i Savez raspušten.³ Na inicijativu francuskih kaznenih pravnikâ Međunarodno

---

¹ Povijesnim zapisima o AIDP-u posvećen je *Revue Internationale de Droit Pénal* vol. 86, br. 3-4, iz 2015., gdje se nalaze osnivački akti UIDP-a i AIDP-a, kratke biografije svih predsjednika, popis svih glavnih tajnika, uključujući i Bogdana Zlatarića, te drugi važni dokumenti za aktivnosti AIDP-a, njezinih predsjednika i drugih istaknutih članova. Vidi radove John Vervaele, *The UIDP/AIDP: 125 Years Serving Criminal Justice, Human Rights and Humanity*, 758-780; Cherif Bassiouni, *A Glimpse at the Association's History and Some of the contributions of its members*, 817-829.

² UIDP je započeo rad sa 75 članova, od kojih je polovica bila iz Njemačke, a narastao je na više od 1000 članova iz raznih dijelova Europe, uključujući i Skandinaviju, Istočnu Europu i Rusiju. Savez nije uspio osnovati nacionalnu grupu u Ujedinjenom Kraljevstvu. Vrlo je utjecajna bila njemačka nacionalna grupa. V. Vervaele, 2015, 762.

³ Njemačka, Austrija, Švicarska i Nizozemska nisu bile pozvane na osnivanje AIDP-a 1924. godine, a poziv na prvi kongres AIDP-a u Bruxellesu njemačka je nacionalna grupa *Internationale Kriminalistische Vereinigung: IKV* odbila te je nastavila djelovati izvan AIDP-a nakon njegova osnivanja. IKV je bio utjecajan za vrijeme Weimarske Republike, međutim nacistički

udruženje za kazneno pravo - AIDP osnovano je u Parizu 14. ožujka 1924. Prvi predsjednik Belgijanac Carton de Wiart izričito se pozvao na ponovno osnivanje UIDP-a kroz AIDP te je u svojem programu AIDP preuzeo reformirane ciljeve UIDP-a iz 1898. To je naslijeđe omogućilo AIDP-u da bude najstarije udruženje kaznenopravnih stručnjaka u cijelom svijetu i jedna od najstarijih međunarodnih znanstvenih udruga uopće. Za razliku od UIDP-a, čije su se članstvo i nacionalne grupe zadržali u Europi, AIDP se razvio u istinsku međunarodnu organizaciju s članovima i grupama na svim kontinentima, a posebno se proširio u Južnoj Americi, Africi te Aziji. Danas u njegovu radu sudjeluje pedesetak nacionalnih grupa, a broj je članova oko 2500.

Za vrijeme između dva svjetska rata AIDP je održao četiri kongresa i kroz njih pokazao da se radi o vodećoj svjetskoj instituciji u kaznenopravnoj misli. Na kongresima se raspravljalo o nizu tema, koje su i danas u žiži međunarodne kaznenopravne stručne javnosti. Prvi kongres AIDP-a (Bruxelles, 1926.) bio je vrlo uspješan, uz sudjelovanje 22 nacionalne grupe, a jedna od tema bilo je osnivanje međunarodnog kaznenog suda te prijedlog za unifikaciju kaznenog prava. II. kongres, održan u Bukureštu 1929. godine, bavio se kaznenom odgovornošću pravnih osoba, a III. kongresa iz Palerma 1933. godine kaznenim djelima s univerzalnom jurisdikcijom te položajem optuženika kao svjedoka u kaznenom postupku. IV. kongres bavio se temom zaštite međunarodnog mira kroz kazneno pravo, kao i garancijama osumnjičenika tijekom prethodnog ispitivanja.⁴ Kongres koji je bio zakazan za 1941. nije bio održan. Nakon Drugog svjetskog rata AIDP je započeo djelovati u Nürnbergu, gdje je jedan od osnivača AIDP-a Donnedieu de Vabres bio sudac Međunarodnog vojnog suda koji je sudio vođama njemačkog nacističkog režima. Prvi poslijeratni kongres organiziran je u Ženevi 1947. ponovno s temom o osiguranju mira u drugim državama kroz inkriminiranje agresije na drugu državu. Teme posvećene pravima obrane pokazuju da se fokus AIDP-a, kao i kaznenog pravosuđa uopće, od isključivo represivne funkcije (*“crime control“*) već u predratnom razdoblju okrenuo i prema zaštitnoj funkciji kaznenog prava za prava pojedinca (*“due process“*).⁵

Poslijeratni AIDP nastavio je s intenzivnom znanstvenom aktivnošću održavajući kongrese svakih pet godina, pripremne kolokvije, svjetske i regionalne

---

je pokret pokušao upotrijebiti Lisztovu kriminalnu politiku za ostvarenje autoritarnih ciljeva u kaznenom pravosuđu. Na izborima 1933. mlađi autoritarno orijentirani članovi pobijedili su socijalno-liberalnu opciju, što je bio i zadnji sastanak IKP-a. Nakon pobjede Hitlera na izborima prominentni profesori kaznenog prava otišli su u egzil ili su počinili samoubojstvo. God. 1935. predsjednik IKV-a daje ostavku jer je smatrao da novi nacistički ministar i predsjednik Akademije njemačkog prava H. Frank nije poštivao naslijeđe von Liszta i IKV-a. Ibid., 764-765.

⁴ Popis svih kongresa AIDP-a s temama i obrazloženjem v. IV. Međunarodno udruženje za kazneno pravo u: Horvatić, Željko (2002) Djelovanje međunarodnih organizacija u suzbijanju kriminala, Pravni fakultet u Zagrebu, 61-97.

⁵ Vervaele, 2015, 766.

konferencije te kontinuirane edukacije kroz Međunarodni institut za visoke studije u kaznenim znanostima (*International Institute of Higher Studies in Criminal Sciences*) u Siracusi, kojim je upravljao ili usko surađuje AIDP. U međunarodnoj zajednici AIDP se etablirao u sljedeća četiri područja: a) kaznena politika i kodifikacija kaznenog prava, b) poredbeno kazneno pravo, c) međunarodno kazneno pravo i kazneno pravosuđe, d) zaštita ljudskih prava u kaznenom pravosuđu. Od svog nastanka 1924. godine AIDP objavljuje časopis *Revue Internationale de Droit Pénal* dva puta godišnje na tri radna jezika Udruženja - engleskom, francuskom i španjolskom - u tiskanom i elektroničkom izdanju, koje je dostupno za članove na portalu AIDP-a (www.penal.org). Osim časopisa publikacije AIDP-a su i *Nouvelles Etudes Penales*.

Okosnica je znanstvenih aktivnosti AIDP-a kongres koji se održava svakih pet godina, a na kojem se okupljaju tisuće i stotine kaznenopravnih stručnjaka iz cijelog svijeta kako bi sudjelovale u radu četiri sekcije posvećene a) općem dijelu materijalnog kaznenog prava, b) posebnom dijelu materijalnog kaznenog prava, c) procesnom kaznenom pravu, c) međunarodnom kaznenom pravu i suradnji u kaznenim stvarima. Kako bi ga pripremio, AIDP i njegove nacionalne grupe kroz pet godina provode niz međunarodnih znanstvenih aktivnosti, kao što su identificiranje aktualnih kaznenopravnih tema za kongres i njegove četiri sekcije; određivanje međunarodno renomiranih kaznenopravnih stručnjaka, u pravilu iz akademije, za glavne referente; izrada upitnika za svaku sekciju na kongresu; izrada četiri nacionalna referata od strane nacionalnih grupa te regionalnih i glavnog referata; organiziranje pripremnih kolokvija za svaku od sekcija, koje su u mandatu sadašnjeg predsjednika prof. dr. John Vervaele prerasle u međunarodne konferencije; izrada i usvajanje četiri rezolucije, koje se objavljuju u okviru časopisa AIDP-a *Revue Internationale de Droit Pénal*. Za regrutiranje mladih znanstvenika i kaznenopravnih stručnjaka u aktivnosti AIDP-a ustanovljena je grupa mladi penalisti (*Young penalists*, ypc.youngpenalists.org), koji djeluju u okviru AIDP-a, ali i kroz niz samostalnih aktivnosti, u kojima se ističu simpoziji mladih penalista s objavom zbornika radova.

Od samog svojeg osnutka AIDP je spajao teorijsku, znanstvenu dimenziju s onom praktičnom, pravosudnom i zakonodavnom praksom u kaznenopravnom području. Članovi udruženja permanentno su bili profesori, znanstvenici, suci, tužitelji, odvjetnici, članovi parlamenata, kao i ministarstava pravosuđa te drugi kaznenopravni stručnjaci, uključujući i kriminologe i penologe. O međunarodnom ugledu AIDP-a govori i podatak da u svoje članstvo ubraja pet predsjednika država, uključujući i predsjednika Republike Hrvatske Ivu Josipovića, 120 ministara pravosuđa i drugih ministara, suce Vrhovnog suda i glavne državne odvjetnike.⁶

---

⁶ V. Cherif Bassiouni (2015) A Glimpse at the Association's History and Some of the contributions of its members, *Revue Internationale de Droit Pénal* vol. 86, br. 3-4, 817-829, 818.

Posebno je važan doprinos AIDP-a u promicanju ideja koje mogu dati odgovore na probleme kriminaliteta na globalnom i nacionalnom nivou, a u kontinuiranom nastojanju da učine represivan i nerijetko surov kaznenopravni sustav humanijim u cijelom svijetu. Iako je neutralnost u političkom i ideološkom smislu nužna za globalno djelovanje ove znanstvene nevladine organizacije, ona se rukovodi načelima iz Povelje UN-a te Opće deklaracije o ljudskim pravima. Utemeljena je na poštivanju humanitarnih načela (čl. 2. st. 1. i 4. Statuta AIDP-a), a jedan od ciljeva djelovanja AIDP-a je ostvarivanje humanijeg i učinkovitijeg pravosuđa (čl. 1. Statuta AIDP-a). Odluke o financijskim ulaganjima u svoje međunarodne aktivnosti uvijek uzimaju u obzir ljudska prava i rodna pitanja (čl. 36. Statuta AIDP-a).

Zahvaljujući prominentnim kaznenim stručnjacima koji su vodili AIDP, kao što su bili njegovi predsjednici Vespasien V. Pella (1946.-1952.), Pierre Bouzat (1969.-1979.), Hans-Heinrich Jescheck (1979.-1989.) te Cherif Bassiouni (1989.-2004.), Udruženje je bilo intenzivno prisutno na međunarodnom planu, samostalno i kroz međunarodne, globalne i regionalne organizacije iz cijelog svijeta. AIDP je još 1948. godine dobio savjetodavni status u Ekonomskom i socijalnom vijeću Ujedinjenih naroda (ECOSOC), a kasnije i u okviru Vijeća Europe, pružajući mu ekspertizu u području kaznenoga prava. AIDP je predvodio nastojanje Ujedinjenih naroda da donesu Konvenciju o nezastarijevanju ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti iz 1968. Udruženje ima značajan doprinos za osnivanje Stalnog međunarodnog kaznenog suda,⁷ a njegov tadašnji predsjednik Cherif Bassiouni jedan je od pisaca nacрта njegova statuta. Drugi globalni uspjeh AIDP-a jest poticanje i širenje abolicionističkog pokreta, koji je doveo do toga da je smrtna kazna propisana i izriče se u manjem broju država i u manjem broju slučajeva nego ikada do sada u povijesti.⁸

Predsjednik AIDP-a od 2014. do 2019. godine jest prof. dr. sc. John Vervaele, jedan od najznačajnijih međunarodnih eksperata u području kaznenog prava.⁹ Nastavljajući rad svojeg prethodnika prof. dr. Josea Louisa de la Queste, pod čijim su predsjednikovanjem oživljeni interno funkcioniranje i aktivnosti tijela AIDP-a te ojačana međunarodna suradnja, Vervaele je poduzeo brojne pozitivne reforme u pogledu organizacije, aktivnosti i programa AIDP-a, kao i njegove međunarodne vidljivosti, te je osuvremenio i intenzivirao njegov rad na globalnoj i nacionalnoj razini, uključujući i publicističku djelatnost. Posebno treba istaknuti njegovu društvenu angažiranost i nastojanje da se AIDP uhvati u koštac s izazovima gorućih društvenih, pravnih i političkih pitanja iz kaznenopravne

---

⁷ V. José Luis de La Cuesta et Reynald Ottenhof (2010) Introductory note: the association internationale de droit pénal and the establishment of the international criminal court, *Revue internationale de droit pénal* vol. 81, br. 1-2, 13-26.

⁸ O tome v. Bassiouni, 2015, 820.

⁹ Prof. dr. sc. John Vervaele profesor je kaznenih i europskih znanstvenih disciplina na Sveučilištu u Utrechtu, Nizozemska, te na Europskom koledžu u Bruggeu, Belgija.

perspektive. Za očekivati je da će njegova kandidatura za sljedeće petogodišnje razdoblje (2019.-2024.) biti podržana na XX. kongresu ove godine u Rimu.

b. Međunarodno udruženje za kazneno pravo i Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu

Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu (HUKZP) hrvatska je grupa AIDP-a, koja već tri desetljeća iznimno aktivno participira u radu AIDP-a u znanstvenom, organizacijskom i izvršnom aspektu. Upravni odbor HUKZP-a odmah nakon međunarodnog priznanja Republike Hrvatske 1992. godine prijavio se AIDP-u kao nacionalna grupa.¹⁰ Međutim povijest sudjelovanja hrvatskih stručnjaka u upravljanju AIDP-om i u njegovu radu seže još u vrijeme bivše Jugoslavije. Tako se Bogdan Zlatarić, profesor kaznenog prava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, uspeo do drugog položaja u AIDP-u obnašajući od 1970. do 1972. godine funkciju glavnog tajnika (*Secretary General of the AIDP*).¹¹ Osim Zlatarića, u vremenu prije, kao i nakon osamostaljenja Hrvatske, posebne zasluge za povezanost AIDP-a s HUKZP-om i hrvatskom akademskom zajednicom imaju profesori Davor Krapac i Željko Horvatić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koji su održavali uske veze s predsjednicima AIDP-a i koji su i osobno održali niz važnih nacionalnih referata na brojnim međunarodnim okupljanjima AIDP-a.^{12,13} Posthumno priznanje AIDP-a profesoru Krapcu predstavlja i objavljivanje njegova nekrologa u časopisu *e-Revue Internationale de Droit Pénal* iz 2017. godine (<http://www.penal.org/en/eridp-2017>).¹⁴

Osim profesora Zlatarića, u radu tijela AIDP-a sudjelovale su još dvije osobe iz Hrvatske. Zlata Đurđević, profesorica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, članica je Upravnog odbora AIDP-a kroz dva mandata (2009.-2014., 2014.-2019.)¹⁵, a od prosinca 2018. godine imenovana je na tri godine predstavnicom AIDP-a u Upravnom odboru (*Board of Directors*) Instituta za

---

¹⁰ Horvatić, 2002, 65.

¹¹ <http://www.penal.org/sites/default/files/files/XXIV%20AIDP%20SG.pdf>.

¹² Davor Krapac; Quelques questions de l'organisation de la procédure préparatoire dans le type mixte de la procédure pénale Européenne, *Revue Internationale de droit pénal*, 1985, vol. 56, 1-2, 0223-5404; Les empêchements de procédure comme obstacles à l'extradition, *Revue Internationale de droit pénal*, 1991, vol. 62, 1-2, 0223-5404, The victim's procedural role in the Croatian criminal procedure, *Revue Internationale de droit pénal*, 2002, vol. 73, 1-2, 0223-5404.

¹³ Željko Horvatić: National report Yugoslavia – Diversion and Mediation, *Revue Internationale de droit pénal*, 1983, vol. 54, 3-4; Quelques réflexions sur la phase décisive du procès et le "sentencing", *Revue Internationale de droit pénal*, 1986, vol. 57, 3-4.

¹⁴ Đurđević, Zlata (2017) Hommage: Davor Krapac (1947.-2016.), *e-Revue Internationale de Droit Pénal – eRIDP*, www.penal.org/en/eridp-2017.

¹⁵ <http://www.penal.org/en/executive-committee>.

kazneno pravosuđe i ljudska prava u Siracusi (*Siracusa International Institute for Criminal Justice and Human Rights*).¹⁶ Maja Munivrana Vajda, izvanredna profesorica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, bila je članica Odbora mladih penalista AIDP-a (*Young Penalists Committee*, 2010.-2012.).

HUKZP redovito sudjeluje na kongresima AIDP-a; njegov Upravni odbor svakih pet godina određuje četiri nacionalna izvjestitelja za izradu referata za svaki od četiri pripremna kolokvija; upućuje referente na pripremne kolokvije i kongres; upućuje svojeg predstavnika – predsjednika/icu na godišnji sastanak predstavnika nacionalnih grupa u Parizu; aktualna predsjednica Udruženja odlučuje o programskim i organizacijskim pitanjima kongresa AIDP-a u okviru Izvršnog odbora AIDP-a, aktivno sudjeluje ispred AIDP-a na pripremnim kolokvijima, svjetskim konferencijama i kongresima AIDP-a, a sudjelovala je kao predstavnica AIDP-a i na 13. Kongresu o prevenciji kriminaliteta i kaznenom pravosuđu Ujedinjenih naroda 2015. godine u Dohi, Katar. Kao poseban doprinos AIDP-u od strane HUKZP treba istaknuti organiziranje pripremnog kolokvija za XVIII. kongres na temu “Posebne procesne mjere i poštivanje ljudskih prava“ u Puli 2008. godine, koji je dugo vremena ostao u zajedničkom pamćenju AIDP-a kao jedan od najuspješnijih kolokvija. Kolokvij je dobio nastavak na trećoj sekciji XVIII. kongresa AIDP-a u Istanbulu, kojoj je predsjedavala hrvatska nacionalna referentica prof. dr. sc. Zlata Đurđević, a koja je na istom Kongresu izabrana i u Upravni odbor AIDP-a. O uvažavanju doprinosa Hrvatske AIDP-u govori i to da je 2012. godine poseban gost na XV. savjetovanju HUKZP-a, na poziv tadašnjeg predsjednika Udruženja profesora Davora Derenčinovića, bio predsjednik AIDP-a prof. dr. sc. Jose Luis de la Cuesta (2004.-2014.) te je sudionicima savjetovanja održao večernje predavanje. K tome gotovo bez iznimke svi mladi hrvatski znanstvenici kao mladi penalisti AIDP-a usavršavali su se u okviru ljetne škole koja se redovito održava na Institutu u Siracusi. O aktivnostima AIDP-a i hrvatskih stručnjaka u okviru AIDP-a svjedoče brojni prikazi objavljeni u Ljetopisu, kako od XV. do XVIII. kongresa AIDP-a (Rio de Janeiro - 1994., Budimpešta - 1999., Peking - 2004., Istanbul - 2009.) s prijevodom rezolucija tako i pripremnih kolokvija.¹⁷

---

¹⁶ Institut u Siracusi preimenovan je 2017. iz *International Institute of Higher Studies in Criminal Sciences* u *International Institute for Criminal Justice and Human Rights* i sada mu predsjedava Jean-François Thony, izvršni potpredsjednik AIDP-a.

¹⁷ Bojanić, Igor; Derenčinović, Davor; Getoš, Anna-Maria; Munivrana Vajda, Maja; Burić, Zoran (2009) **XVIII. međunarodni kongres kaznenog prava**: Glavni izazovi globalizacije postavljeni pred kazneno pravosuđe, Istanbul, Turska, 20.-27. rujna 2009., HLJKPP, br. 2; 973-1001; Cvjetko, Božica; Kurtović, Anita; Krapac, Davor; Đurđević, Zlata (2005) **XVII. međunarodni kongres za kazneno pravo** (Međunarodno udruženje za kazneno pravo, AIDP), Peking, 12.-19. rujna 2004., HLJKPP, br. 1, 223-251; Derenčinović, Davor (2003) Prikaz kolokvija AIDP-a o kibernetičkom kriminalu (Atena, 10.-13. travnja 2003.), HLJKPP, br. 1, str. 223-227; Kurtović, Anita; Novoselec, Petar; Tomašević, Goran; Gluščić, Stjepan (1999) **XVI. međunarodni kongres za kazneno pravo** (Međunarodno udruženje za kazneno

c. XX. kongres AIDP-a u studenom 2019.

Ovogodišnji jubilarni XX. kongres AIDP-a, koji će se održati **od 13. do 16. studenog 2019.** u Rimu pod nazivom “**Kazneno pravosuđe i gospodarsko poslovanje**“ (*Criminal Justice and Corporate Business*), AIDP organizira u suradnji s talijanskom grupom AIDP-a i Sveučilištem Luiss Guido Carli (www.aidpcongress2019.com). Sudionici kongresa bavit će se odnosom kaznenog pravosuđa i gospodarskog poslovanja, kao i drugim aktualnim kaznenopravnim temama. Zbog sve značajnije društvene uloge, korporacije su sve više u središtu pozornosti kaznenog prava, kako zbog djela koja čine pojedinci u okviru korporacija, tako i zbog njihove vlastite kaznene odgovornosti. Korporacije se upotrebljavaju kao sredstvo kojim se čine sve vrste kaznenih djela, uključujući ubojstva i zločine protiv čovječnosti. Stoga one postaju središnji objekt nacionalne i međunarodne regulative, koja nastoji urediti pitanja od korporativne društvene odgovornosti do kaznene odgovornosti korporacija za korupciju i teško kršenje ljudskih prava.

Kongres je odraz rada AIDP-a u posljednjih pet godina kroz četiri međunarodna kolokvija (www.penal.org/en/international-colloquia) pod nazivom: 1. Individualna odgovornost gospodarskih subjekata za međunarodne zločine, 2. Regulative o hrani i kazneno pravosuđe, 3. Uzajamno djelovanje administrativne i kaznene regulacije u području gospodarskog poslovanja i kaznenog pravosuđa, 4. Jurisdikcijska pitanja procesuiranja korporacija zbog kršenja međunarodnog prava. Kao i na prethodnim kongresima, i na ovom kongresu hrvatska grupa AIDP-a ima svoje aktivne predstavnike u sve četiri sekcije Kongresa, koji su izradili nacionalne referate i/ili sudjelovali na pripremnom međunarodnim kolokvijima (*Bonačić, Burić, Krstulović, Munivrana Vajda, Pajčić, Roksandić Vidlička*). Kongres će se odvijati kroz plenarne i paralelne sekcije, koje će se baviti nizom aktualnih i relevantnih tema o gospodarskom kriminalitetu. Započet će s četiri panela, na kojima će glavni izvjestitelji prezentirati teme i zaključke navedena četiri međunarodna pripremna kolokvija, koji su održani u Buenos Airesu, Peking, Freiburg i Baselu, a uključivat će poredbenopravnu analizu te raspravu sudionika o četiri rezolucije koje su na njima usvojene. Slijede sekcije posvećene najaktualnijim globalnim kaznenopravnim temama, poput suzbijanja korupcije u međunarodnom poslovanju, regulatorno i kaznenopravno uređenje financijskih tržišta, globalni standardi za gospodarsko kazneno pravo i pravosudnu praksu, kaznena odgovornost korporacija, gospodarsko kazneno pravo i zaštita okoliša, uloga novih tehnologija u borbi protiv kriminaliteta, digitalni dokazi te razvoj međunarodnog ili supranacionalnog

---

pravo, AIDP) Budimpešta, 5.-11. IX. 1999., HLJKPP, br. 2; 1039-1071; Krapac, Davor (1994) **XV. međunarodni kongres za kazneno pravo**, Rio de Janeiro, rujana 1994., HLJKPP, br. 1, 425-439.

gospodarskog kaznenog pravosuđa. Sudionici Kongresa predstavnici su akademske zajednice, pravosudne i pravne prakse, zakonodavne i izvršne vlasti, koji kreiraju kaznenopravnu politiku i politiku civilnog društva. Cilj je Kongresa da među različitim akterima doprinese razmjeni iskustava i perspektiva o kaznenoj odgovornosti i procesuiranju korporacija te otvori prostor za plodnu raspravu koja vodi osmišljavanju novih ideja i pronalaženju odgovarajućih rješenja na globalnoj razini. Kongres nudi sudionicima niz prvorazrednih društvenih događaja, među kojima se ističe privatna audijencija kod Pape Franje u Vatikanu. Na Kongres se prijavilo 20 hrvatskih sudionika, što je najveća hrvatska zastupljenost na kongresima AIDP ikada te potvrđuje prethodno opisanu povezanost i uključenost hrvatske kaznenopravne zajednice u AIDP.

----- o -----

Bogat sadržaj ovog broja Ljetopisa možemo ponosno predstaviti našem čitateljstvu jer dokazuje postojanje intenzivne i sveobuhvatne znanstvene i stručne aktivnost u Republici Hrvatskoj u kaznenopravnom području u pravosuđu, kao i u akademiji. Časopis obuhvaća sedam radova, od kojih pet znanstvenih i tri stručna, tri komentara sudske prakse i tri prikaza. Radovi su raznovrsni, a odnose se na pravo o ljudskim pravima, europsko kazneno pravo, kriminalistiku, a već tradicionalno posebno je uspješna naša povijesna rubrika. Rijetki su, a izuzetno vrijedni znanstveni radovi utemeljeni na temeljitom istraživanju sudske prakse. Takav je rad *Brune Moslavca*, zamjenika općinskog državnog odvjetnika, na temu koristoljublja kao motiva nedozvoljene trgovine duhanom. Iako se radi o radu na specifičnu i usku temu, autor je svoje znanstvene hipoteze provjerio na uzorku od blizu tristotinjak počinitelja osuđenih od 2013. do 2017. u Hrvatskoj te nam je jezgrovito predstavio rezultate svoje znanstvene analize. *Hrvoje Filipović*, Visoka policijska škola, obradio je izuzetno važnu temu za ostvarivanje pozitivne obveze države da donosi učinkovite normativne i provedbene mjere u cilju zaštite života. Poseban iskorak ovog rada u obradi ove teme kod nas napravljen je fokusom na koncept “predvidljivosti događaja” kroz opsežnu praksu Europskog suda za ljudska prava, uključujući i presude Tomašić i Bljakaj protiv Hrvatske. *Igor Materljan* i *Gordana Materljan*, pravni savjetnici u Europskoj komisiji, dali su kronološki i sadržajni pregled recentne prakse Suda Europske unije o pitanju *ne bis in idem* u kontekstu izvršenja europskog uhidbenog naloga, s posebnom analizom presude u predmetu AY povodom prethodnog pitanja hrvatskog kaznenog suda. Radi se o prvom pitanju koje su hrvatski sudovi uputili Sudu u Luksemburgu i vrlo je važno da ono bude obrađeno u hrvatskoj kaznenopravnoj literaturi, što su autori u ovom radu uspješno učinili, uspostavljajući kritički dijalog sa Sudom Europske unije. Tema rada *Mislava Burazera*, doktoranda na Pravnom fakultetu u Zagrebu, kriminalno profiliranje, interesantna je, kontroverzna i nedovoljno obrađena u okviru kaznenopravnih

znanosti i kriminologije. Rad sadrži teorijske pojmove, povijesni pregled, pregled metodologije, kao i prikaz znamenitog slučaja o Jacku Trbosjeku. *Martina Muža*, odvjetnička vježbenica, objavila je pionirski rad o pretpostavkama dopuštenosti zahtjeva Europskom sudu za ljudska prava posebno analizirajući odluke povodom zahtjeva iz Hrvatske. Radi se o osobito važnoj temi kako za pravosudnu praksu i teoriju, tako i za svakog pojedinca koji se želi obratiti Europskom sudu. Obrada te teme posebno je važna zbog percepcije u stručnoj javnosti o velikom broju (neopravdanih) odbačaja hrvatskih zahtjeva. *Ivana Jaramaz Reskušić* i *Ivan Milotić*, s Katedre za rimsko pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu, u radu su obradili kaznu protjerivanja u rimskom kaznenom pravu, koja se javlja u oblicima *exilium*, *deportatio* i *relegatio*. Kaznenopravni sadržaj presude o *relegatio in insulam* pokorenog roksolanskog kralja Rasparagana predstavljen je u formi studije slučaja, uz oslonac na epigrafske i historiografske izvore. Rad svjedoči o visokom tonusu znanstveničke akribije autora i vrijedan je doprinos hrvatskoj znanosti rimskog prava. Drugi povijesni rad napisala je *Dunja Milotić* s Katedre za povijest hrvatskog prava i države Pravnog fakulteta u Zagrebu na temu kaznenopravne zaštite vjere u Hrvatskoj i Slavoniji na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. U radu se ova pravnopovijesna problematika razmatra kroz odredbe Kaznenog zakona o zločinima, prijestupima i prekršajima iz 1852. godine, osobito s aspekta trodiobe kažnjivih ponašanja. Uredništvo je posebno zadovoljno, a vjerujem i čitatelji, time što su se u rubrici sudske prakse redovitim komentarima profesora emeritusa Petra Novoselca pridružili i mlađi kolege *Hrvoje Sladić* i *Marijana Konforta*, što je bitno obogatilo analizu judikature u ovom broju Ljetopisa. Prikazima konferencija i knjige obradovali su nas *Igor Martinović*, *Zoran Vinković* i *Aleksandar Maršavelski*.

Uz zahvale cijelom uredničkom timu koji je zaslužan za objavu ovog vrlo kvalitetnog i opsežnog broja Ljetopisa i s pozivom članstvu HUKZP-a da sudjeluje u XX. kongresu AIDP-a u studenom u Rimu kao važnom događaju u životu AIDP-a, Udruženja, međunarodnih i nacionalnih kaznenih pravosuđa te kaznenopravne znanosti, prepuštam vas našim vrijednim autorima.

Glavna urednica
Prof. dr. sc. Zlata Đurđević

